

premises; drawing up a rational schedule of classes; optimal physical activity regimen (introduction of physical education minutes in classes); creating conditions for students' nutrition in higher education institutions; implementing health-improving medical and preventive measures; creating a creative atmosphere in the educational institution, a psychologically comfortable communicative environment that prevents emotional burnout of teachers and violations of the psycho-emotional state of students; forming in students the appropriate skills and abilities to preserve and strengthen their health and the health of others; active use of art practices in the educational activities of higher education institutions; fruitful cooperation with the university's psychological service.

Key words: *physical health, mental health, student youth, health care, higher education institution.*

Стаття надійшла до редакції 06.10.2024 р.

УДК 378.046.4

DOI [HTTPS://DOI.ORG/10.33989/2075-146X.2024.34.318125](https://doi.org/10.33989/2075-146X.2024.34.318125)

ТЕТЯНА РОЖНОВА

ORCID: 0000-0002-3608-8943

ДЗВО «Університет менеджменту освіти», м. Київ

ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНИЙ ПІДХІД ДО УПРАВЛІННЯ ПРОФЕСІЙНО-ТВОРЧИМ РОЗВИТКОМ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ Й АНДРАГОГІВ: ВІТЧИЗНЯНИЙ І СВІТОВИЙ ДОСВІД

Обґрунтовано теоретичні засади управління професійною підготовкою майбутніх викладачів вищої школи й андрагогів; розкрито особливості формування в них готовності до професійно-творчого розвитку; висвітлено вітчизняний і світовий досвід управління професійною підготовкою майбутніх викладачів вищої школи й андрагогів; охарактеризовано специфіку професійно-творчого розвитку педагога та андрагога в сучасних умовах; окреслено сучасний стан та перспективи управління підготовкою майбутніх викладачів вищої школи й андрагогів до професійно-творчого розвитку в закладах вищої освіти України.

Ключові слова: *андрагог, викладач, вища освіта, інноваційні освітні технології, магістр, освітній процес, педагогічна взаємодія, професійно-творчий розвиток, управління.*

В умовах євроінтеграції України та в контексті модернізації вітчизняної системи вищої освіти потребують оновлення функції управління підготовкою здобувачів усіх освітніх рівнів, особливо майбутніх магістрів, до професійно-творчого розвитку, що охоплюють не тільки планування, мотивацію, організацію, контроль, аналіз, а й розуміння стратегії, шляхів розвитку закладу освіти та творчого вдосконалення особистості студента. Освітній менеджер сьогодні має враховувати найкращий світовий досвід щодо управління професійно-творчим розвитком майбутніх фахівців, зокрема спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки, адже якісна організація підготовки майбутніх викладачів та андрагогів є запорукою успішного розвитку вищої освіти та освіти дорослих, оскільки це забезпечує безперервність освітнього процесу впродовж усього життя, сприяє розвитку інновацій в освіті, адже завдяки постійному оновленню програм підготовки, майбутні викладачі та андрагоги будуть знайомі з новими технологіями та підходами до навчання тощо, окрім того, ефективно управління професійно-творчим розвитком майбутніх магістрів-педагогів та андрагогів дасть змогу забезпечити якісну освіту для наступних поколінь. Тому вивчення вітчизняного та світового досвіду з цього питання є надзвичайно актуальним у сучасних євроінтеграційних умовах.

Актуальність проблеми та її наукова значущість визначили тему статті, метою якої стало: обґрунтувати теоретичні засади управління професійною підготовкою майбутніх викладачів вищої школи й андрагогів та розкрити особливості формування в них готовності до професійно-творчого розвитку. Завдання наукової розвідки: висвітлити вітчизняний та світовий досвід управління професійною підготовкою майбутніх викладачів вищої школи й андрагогів; охарактеризувати специфіку професійно-творчого розвитку педагога та андрагога в сучасних умовах; окреслити сучасний стан та перспективи управління

підготовкою майбутніх викладачів вищої школи й андрагогів до професійно-творчого розвитку в закладах вищої освіти України.

В умовах поширення глобалізаційних та євроінтеграційних процесів, переходу до суспільства знань велике значення набуває освіта дорослих як чинник суспільного прогресу, конкурентоспроможності держави, розвитку особистості (Дубасенюк, 2018).

Професійну підготовку фахівця-андрагога науковці розглядають як цілеспрямований системний процес навчання, результатом якого є формування професійної компетентності педагога для дорослих, необхідної для ефективного навчання дорослих в різноманітному освітньому середовищі. Професійна підготовка андрагога характеризується децентралізацією, гнучкістю, забезпеченням принципу рівності можливостей, різноманітністю форм фінансуванням, повагою до особистості кожного, заснованою на індивідуальних досягненнях (Огієнко, Чугай, 2017).

Підготовка майбутніх викладачів вищої школи й андрагогів високого рівня є одним з важливих напрямів у сучасній освіті, що вимагає комплексного підходу, який включає в себе, насамперед виважене управління цим процесом, збагачення здобувачів теоретичними знаннями та практичними навичками, підготовка їх до професійно-творчого розвитку.

Перевагу в професійній підготовці дорослих слід надавати інтерактивним методам та технологіям навчання, які сприяють розвитку партнерських відносин (Сисоєва, 2011), а також кооперативному навчанню, особливо в гетерогенних групах.

В освітній практиці зарубіжних країн накопичено багаторічний досвід підготовки таких фахівців, а на сторінках зарубіжної педагогічної періодики, у наукових і методичних працях розкрито змістові, організаційно-педагогічні та інші особливості їхньої підготовки, широкий спектр можливостей, перспективні напрями розвитку системи підготовки андрагогів до навчання дорослих (Аніщенко, 2020).

Так, наприклад, американська управлінська культура розглядає управління як спеціалізований вид діяльності, а менеджера як професіонала, який володіє спеціальними знаннями. В основу американської управлінської культури (як і в європейській) покладено раціоналізм. У ньому чітко виділяється індивідуалізм, опора на власні сили, розрахунковий конкурентний прагматизм (Кравчук, 2017).

В американській освітній практиці використовують широкий арсенал методів і методик оцінювання теоретичної і практичної готовності майбутніх андрагогів до професійної діяльності (метод проєктів, зокрема проєкт Кепстоун, кейсметод, персональне есе, так звані рефлексивні роздуми, портфоліо, презентації тощо; методики самооцінювання та взаємооцінювання (Аніщенко, 2020).

В японській – підготовка фахівців у закладах освіти відбувається через поступове кар'єрне зростання майбутніх менеджерів, починаючи з найнижчих посад (Кравчук, 2017). Варто зазначити, що японські працівники освіти характеризуються високим рівнем педагогічної культури і дуже рідко змінюють місце роботи, що сприяє їхньому посадовому підвищенню.

Дещо інша ситуація – у французькій освітній моделі, в якій більше уваги приділено інформаційній системі в закладі, контролю й обліку, фінансовому менеджменту (Хоменко, 2012).

У системі освіти Німеччини акцент зроблено на: загальні інтелектуальні здібності, пунктуальність, працездатність, економність, акуратність, самостійність, лояльність, почуття обов'язку, врахування інтересів підприємства, вміння вести переговори, встановлювати контакти, розподіляти завдання, приймати рішення тощо. До професійної підготовки освітніх менеджерів залучається змішана форма навчання (Blended Learning – інтеграція навчання в групі, самостійне навчання в аудиторіях і в режимі он-лайн з використанням електронних засобів, різних інтерактивних методів, інтернет-ресурсів (Каткова, 2002).

Шведська система освіти дорослих складається з формального і неформального компонентів, що представлено великою кількістю державних і недержавних організацій, основною метою яких є сприяння в підготовці соціальних працівників до роботи з мігрантами впродовж життя – наставництво та сторителінг (Годецька, 2022, с. 35).

В Угорщині професія андрагога є однією з найпопулярніших, затребуваність андрагогічної підготовки зумовлена можливістю знайти роботу в навчальних відділах різних організацій, тренінгових компаніях, в інституціях ринку праці, кадрових агентствах, редакціях освітніх порталів, громадських організаціях, що працюють у галузі освіти дорослих, а також в організаціях і установах культури, регіональних центрах освіти дорослих тощо. У процесі навчання у закладі вищої освіти у майбутніх андрагогів формують такі особистісні вміння, як адаптивність, емпатія, гнучкість, об'єктивність, особиста відповідальність, здатність до групового лідерства, модерації, анімації, наставництва, критичного мислення, прийняття рішення у складних та непередбачуваних ситуаціях. Важливим напрямом діяльності андрагогів є робота з інтегрування найбільш незахищених верств населення в соціум та розвитку освітніх, наукових, інституційних і методичних навичок (Лук'янова, 2019, с. 238-239).

Нові підходи західних вчених до теоретичного осмислення освіти дорослих можна змодельовати у вигляді системи концепцій, об'єднаних вихідним педагогічним контекстом – теорією освіти впродовж життя з її сучасним наголосом на дорослій половині людського життя після здобуття основної освіти.

Серед сучасних успішних моделей професійно-творчого розвитку педагогів у зарубіжній практиці освіти можна виокремити: модель «Школа професійного розвитку» (Professional Development School – PDS), клінічна модель (clinical model), модель навчання на робочому місці (work-based learning), модель навчання на базі проєктів (project-based learning), модель навчання на основі реальних проблем (PBL), модель навчання на базі досвіду (experience-based learning systems – EBLS), матрична модель свідомої компетентності (matrix model of conscious competence) (Годецька, 2022, с. 29).

На підставі вивчення праць дослідників зарубіжного досвіду навчання майбутніх андрагогів, зокрема в університетах Польщі, Великої Британії, Угорщини тощо можна стверджувати, що підготовка фахівців для роботи з дорослими має спільні риси, серед яких: підготовка педагогічного персоналу для роботи з дорослими на базі університетів, що є провідними провайдерами, а також коледжів, громадських організацій та асоціацій; підготовка андрагогів охоплює професійний (базова вища освіта) та постпрофесійний складники; підготовка може варіювати залежно від статусу певної освітньої установи, місця роботи викладача; для роботи ж у сфері неформальної освіти достатньо сертифікату про закінчення школи, громадського коледжу (community college) або короткотермінових курсів для роботи з дорослими (Cranda, Ingersoll, Lopez, 2008).

Світовий досвід свідчить про те, що ефективне управління цим процесом передбачає не лише передачу теоретичних знань, а й формування в майбутніх фахівців здатності до постійного професійного зростання та творчого саморозвитку.

Слід зазначити, що і у вітчизняній системі освіти посилюється тенденція зростання культурно-освітніх потреб і запитів різних категорій дорослих. Фахівці наголошують, що у державі недооцінено роль і значення неформальної освіти дорослих для формування людського капіталу, економічного зростання країни (Аніщенко, Лук'янова, Прийма, 2017, 11/12, с. 3-4).

Учені виокремлюють такі функції сучасного андрагога: андрагог-тренер та коуч; андрагог-тьютор; андрагог-модератор; андрагог-консультант; андрагог-методист; андрагог-фасилітатор; андрагог-менеджер; андрагог-консультант та супервізор; андрагог-експерт (Сологуб, Гуменюк, 2022, с. 207).

Сучасний світ, що швидко змінюється, висуває нові вимоги до фахівців, які повинні не тільки володіти знаннями та навичками, але й бути здатними до постійного самовдосконалення та адаптації до нових умов. Управління підготовкою майбутніх магістрів до професійно-творчого розвитку є складним і багатограним процесом, який вимагає спільних зусиль університетів, держави, бізнесу та самих студентів. Реалізація зазначених стратегій дозволить підготувати висококваліфікованих фахівців, здатних успішно працювати в умовах сучасного ринку праці.

Процес управління підготовки майбутніх магістрів освітніх, педагогічних спеціальностей до професійно-творчого розвитку в закладах вищої освіти України вивчався на прикладі: ДЗВО «Університет менеджменту освіти»; Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка; Житомирського державного університету імені Івана Франка; Волинського національного університету імені Лесі Українки; Запорізького національного університету; КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти»; КЗВО «Вінницька академія безперервної освіти»; КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»; Класичного приватного університету; Криворізького державного педагогічного університету; Маріупольського національного університету; Національного університету «Чернігівський колегіум імені Т. Г. Шевченка», Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії.

У ході педагогічного експерименту було проаналізовано відповіді здобувачів вищої освіти педагогічних спеціальностей на запропоновану анкету. Наприклад, відповіді на запитання «чи вважаєте Ви професійно-творчий розвиток важливим аспектом Вашої освіти?» мали такий вигляд у кількісному вираженні (рис. 1):

7. Чи вважаєте Ви професійно-творчий розвиток важливим аспектом Вашої освіти?

261 відповідь

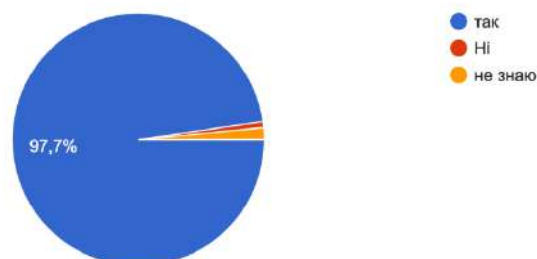

Рис. 1. Результати опитування майбутніх магістрів освітніх, педагогічних наук щодо важливості професійно-творчого розвитку

Узагальнивши кількісні показники відповідей на запитання «Як керівник закладу освіти сприяти професійно-творчому розвитку педагогічних/науково-педагогічних працівників можна відобразити таким чином (рис. 2):

5. Як керівник закладу освіти, на Вашу думку, може сприяти професійно-творчому розвитку педагогічних/науково-педагогічних працівників?

261 відповідь

Рис. 2. Результати опитування майбутніх магістрів освітніх, педагогічних наук щодо ролі керівника закладу освіти в професійно-творчому розвитку педагогічних/науково-педагогічних працівників

На запитання «Як Ви оцінюєте підтримку та можливості, що надає Ваш університет для професійно-творчого розвитку студентів?» майбутні магістри всіх закладів вищої освіти загалом відповіли таким чином (у кількісному значенні) (рис. 3):

10. Як Ви оцінюєте підтримку та можливості, що надає Ваш університет для професійно-творчого розвитку студентів?

261 відповідь

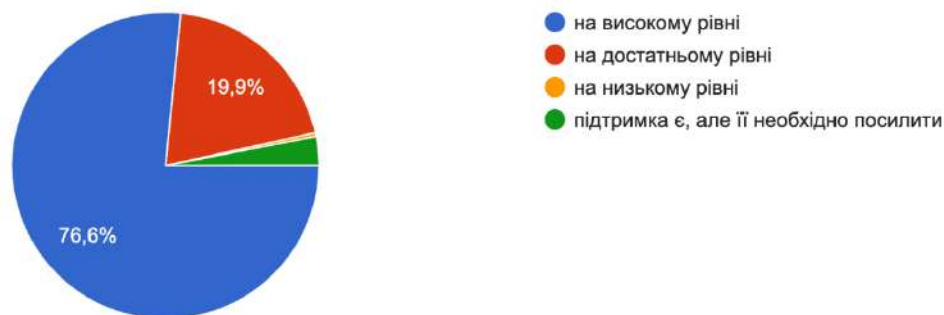

Рис. 3. Результати опитування майбутніх магістрів освітніх, педагогічних наук щодо підтримки та можливостей, які надає університет для професійно-творчого розвитку студентів

Окрім того, результати опитування засвідчили, що здобувачі прагнуть оволодіти, зокрема, такими професійно-творчими навчаннями в процесі їхньої фахової підготовки:

- комунікація з громадськістю в кризових ситуаціях;
- вміння ефективно використовувати сучасні технології;
- вміння працювати в команді, вести наукові дискусії та взаємодіяти з іншими науковцями;
- здатність правильно організувати час, вирішувати конфліктні ситуації та запобігати їхньому виникненню;
- володіння цифровими навчаннями;
- вміння чітко й оптимально планувати освітню діяльність;
- творчо підходити до подання навчального матеріалу, обробки та використання нової інформації
- організаційні навчання;
- навчання створення творчих проектів;
- навчання психологічної підтримки учасників освітнього процесу;

- навички розвитку емоційного інтелекту;
- здатність допсихологічної підтримки учасників освітнього процесу та профілактики професійного вигорання;
- вміння критично мислити, вирішувати проблеми, педагогічно взаємодіяти з усіма учасниками освітнього процесу;
- володіння навичками hard skills, soft skills та lifelong learning.
- навички публікації наукових робіт (тез, статей) та оприлюднення результатів досліджень;
- вміння генерувати нові ідеї, приймати інноваційні рішення у відповідь на виклики, розв'язувати проблеми у нестандартних ситуаціях тощо.

Як зауважують, дослідники, приймаючи рішення щодо продовження навчання, людина задовольняє індивідуальні освітні потреби, зумовлені різними чинниками, коригує очікування, прагнення й у такий спосіб змінює самосвідомість, здійснює кроки на шляху до особистісної зрілості – таким чином через навчання відбувається опосередкована регуляція життєтворення (Годецька, 2022, с. 161).

Професійно-творчий розвиток майбутніх магістрів освітніх, педагогічних наук охоплює комплекс заходів, спрямованих на формування висококваліфікованих фахівців, здатних до інновацій, творчого пошуку та ефективної діяльності в сучасному освітньому просторі.

Ключовими аспектами управління цим процесом є:

- створення сприятливого освітнього середовища (впровадження інноваційних методів навчання, зокрема інтерактивних, проектної діяльності, кейсів, проблемного навчання; використання цифрових інструментів для навчання та дослідження; організація простору для творчої роботи, дискусій, обміну досвідом; забезпечення атмосфери довіри, психологічної підтримки та взаємоповаги тощо);
- розробка індивідуальних траєкторій професійно-творчого розвитку здобувачів освіти (діагностика творчого потенціалу; розроблення індивідуальних навчальних планів, програм, що відповідають індивідуальним особливостям та цілям студентів; менторство з метою індивідуальної підтримки та допомоги в професійному розвитку);
- стимулювання науково-дослідної діяльності (залучення майбутніх викладачів вищої школи й андрагогів до наукових проектів, створення умов для участі студентів у наукових дослідженнях; публікація наукових робіт здобувачів освіти; участь у конференціях, наукових форумах);
- розвиток професійних компетентностей (організація педагогічної практики в різних закладах освіти; майстер-класи та тренінги з актуальних тем; стажування майбутніх викладачів вищої школи й андрагогів у провідних освітніх установах тощо);
- підтримка творчої активності майбутніх викладачів вищої школи й андрагогів (організація конкурсів студентських робіт, проектів; створення творчих майстерень, платформ для обміну ідеями та креативними досягненнями, підтримка інноваційних ідей, заохочення студентів до розробки нових педагогічних технологій);
- співпраця з практиками (залучення експертів (досвідчених педагогів, психологів, соціологів для проведення лекцій, семінарів); реалізація спільних проектів з навчальними закладами, громадськими організаціями);
- оцінювання та зворотний зв'язок (використання різних методів для систематичного оцінювання (тести, проекти, портфоліо); регулярне надання зворотного зв'язку студентам щодо їхніх досягнень і перспектив розвитку).

Професійно-творчий розвиток майбутніх викладачів вищої школи й андрагогів є різновидом творчого розвитку особистості, який тісно пов'язаний із професійною педагогічною діяльністю та дає змогу активізувати власну креативність, і є безперервним особистісним процесом збагачення професійної компетентності здобувача, вдосконалення індивідуального творчого стилю педагогічної діяльності.

Отже, управління професійно-творчим саморозвитком майбутніх викладачів вищої школи й андрагогів – це комплекс заходів, спрямованих на формування висококваліфікованих фахівців, здатних до інновацій, творчого пошуку та ефективної діяльності в сучасному освітньому просторі, а управління цим процесом повинно бути спрямовано на формування їхньої готовності до професійної інноваційної педагогічної діяльності. Це можливе за умови реалізації в освітньому процесі інноваційних освітніх технологій, що характеризують самостійну навчально-пізнавальну діяльність підготовки майбутніх компетентних магістрів-педагогів та андрагогів до інноваційної діяльності на засадах творчого підходу й ініціативності.

У процесі професійно-творчого саморозвитку майбутніх магістрів педагогів і андрагогів необхідно створювати умови для активного та цілеспрямованого набуття професійних компетентностей, виявлення й розвитку творчих здібностей та особистісного потенціалу майбутніх магістрів педагогів і андрагогів, надання здобувачам інструментів та можливостей для самостійного дослідження, експериментування, особистісного та професійного самовдосконалення.

Список використаних джерел

- Аніщенко, О. В. (2020). Зарубіжний досвід підготовки андрагогів: аналіз дисертаційних досліджень у галузі педагогічних наук в Україні. *Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи*, 2, 131-150.
- Аніщенко, О., Лук'янова, Л., Прийма, С. (2017). Неформальна освіта дорослих – освітній тренд ХХІ століття. *Рідна школа*, 11/12, 3-8.
- Годецька, Т. І. (2022). Професійна підготовка педагогів: зарубіжний досвід: (аналіт. огляд). В кн. *Аналітичний вісник у сфері освіти і науки: довід. бюл. НАПН України, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського* (Вип. 15, с. 20-37). Київ.
- Дубасенюк, О. А. (2018). Сучасні моделі професійної підготовки педагогів-андрагогів. В кн. В. Г. Кремень, Н. Г. Ничкало (Ред.), *Концептуальні засади розвитку освіти дорослих: світовий досвід, українські реалії і перспективи*: зб. наук. ст. (с. 174-180). Київ: Знання України.
- Каткова, Т. І. (2002). Компетентний випускник – мета і результат діяльності вищого навчального закладу освіти. *Постметодика*, 2/3, 79-82.
- Кравчук, О. С. (2017). Вітчизняний та зарубіжний досвід професійної керівників навчальних закладів в умовах магістратури. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Педагогічні науки*, 4 (90), 77-86.
- Лук'янова, Л. (2019). Підготовка андрагогів для системи освіти дорослих в Угорщині. *Edukacja Zawodowa i Ustawiczna*, 4, 231-244.
- Огієнко, О., Чугай, О. (2022). *Професійна підготовка фахівців у галузі освіти дорослих: американський досвід*. Київ: НТУУ «КПІ».
- Сисоєва, С. О. (2011). *Інтерактивні технології навчання дорослих: навчально-методичний посіб.* НАПН України, Ін-т педагогічної освіти і освіти дорослих. Київ: ВД «ЕКСМО».
- Сологуб, О. С., Гуменюк, В. В. (2022). Підготовка андрагогів до організації освітнього процесу засобами технологій дистанційного навчання. *Інформаційні технології і засоби навчання*, 92, 6, 198-218.
- Хоменко, В. В. (2012). Використання досвіду підготовки менеджерів освіти Франції у вищих навчальних закладах України. *Наукові праці вищого навчального закладу «Донецький національний технічний університет». Серія: педагогіка, психологія і соціологія*, 2 (12), 28-35.
- Cranda, U. J., Ingersoll, G., Lopez, J. (2008). *Adult ESL Teacher Credentialing and Certification*. Washington: District of Columbia: CAELA. Retrieved from http://www.cal.org/caela/esl_resources.

References

- Anishchenko, O. V. (2020). Zarubizhnyi dosvid pidhotovky andrahohiv: analiz dysertatsiinykh doslidzhen u haluzi pedahohichnykh nauk v Ukraini [Foreign experience of andragogues training: analysis of dissertations research in the field of pedagogical sciences in Ukraine]. *Osvita doroslykh: teoriia, dosvid, perspektyvy* [Adult education: theory, experience, perspectives], 2, 131-150 [in Ukrainian].
- Anishchenko, O., Lukianova, L., & Pryima, S. (2017). Neformalna osvita doroslykh – osvittii trend XXI stolittia [Non-formal education of adults – educational trend of the XXI century]. *Ridna shkola* [Native school], 11/12, 3-8 [in Ukrainian].
- Cranda, U. J., Ingersoll, G., Lopez, J. (2008). *Adult ESL. Teacher Credentialing and Certification*. Washington: District of Columbia: CAELA. Retrieved from http://www.cal.org/caela/esl_resources.
- Godetska, T. I. (2022). Profesiina pidhotovka pedahohiv: zarubizhnyi dosvid [Professional training of teachers: foreign experience]. In *Analitychnyi visnyk u sferi osvity i nauky* [Analytical bulletin in the field of education and science]: dovid. biul. NAPN Ukrainy, DNPB Ukrainy im. V. O. Sukhomlynskoho (Is. 15, pp. 20-37). Kyiv [in Ukrainian].
- Dubaseniuk, O. A. (2018). Suchasni modeli profesiinoi pidhotovky pedahohiv-andrahohiv [Modern models of professional training of andragog teachers]. In V. H. Kremen, N. H. Nychkalo (Eds.), *Kontseptualni zasady rozvytku osvity doroslykh: svitovyi dosvid, ukrainski realii i perspektyvy* [Conceptual foundations of the development of adult education: world experience, Ukrainian realities and perspectives]: zb. nauk. st. (pp. 174-180). Kyiv: Znannia Ukrainy [in Ukrainian].
- Katkova, T. I. (2002). Kompetentnyi vypusnyk – meta i rezultat diialnosti vyshchoho navchalnoho zakladu osvity [A competent graduate is the goal and result of the activity of a higher educational institution]. *Postmetodyka* [Postmethodology], 2/3, 79-82 [in Ukrainian].
- Kravchuk, O. S. (2017). Vitchyzniani ta zarubizhnyi dosvid profesiinoi kerivnykiv navchalnykh zakladiv v umovakh mahistratury [Domestic and foreign experience of professional heads of educational institutions in the conditions of a master's degree]. *Visnyk Zhytomyrskoho derzhavnoho universytetu imeni*

Ivana Franka. *Pedahohichni nauky [Bulletin of Zhytomyr Ivan Franko State University. Pedagogical sciences]*, 4 (90), 77-86 [in Ukrainian].

- Khomenko, V. V. (2012). Vykorystannia dosvidu pidhotovky menedzheriv osvity Frantsii u vyshchyykh navchalnykh zakladakh Ukrainy [Using the experience of training managers of French education in higher educational institutions of Ukraine]. *Naukovi pratsi vyshchoho navchalnoho zakladu «Donetskyi natsionalnyi tekhnichnyi universytet». Serii: pedahohika, psykholohiia i sotsiolohiia [Scientific works of higher educational institution "Donetsk National Technical University". Series: pedagogy, psychology and sociology]*, 2 (12), 28-35 [in Ukrainian].
- Lukianova, L. (2019). Pidhotovka andrahohiv dlia systemy osvity doroslykh v Uhorshchyni [Training of andragogues for the adult education system in Hungary]. *Edukacja Zawodowa i Ustawiczna*, 4, 231-244 [in Ukrainian].
- Ohienko, O., & Chuhai, O. (2022). *Profesiina pidhotovka fakhivtsiv u haluzi osvity doroslykh: amerykanskyi dosvid [Professional training of specialists in the field of adult education: the American experience]*. Kyiv: NTUU «KPI» [in Ukrainian].
- Solohub, O. S., & Humeniuk, V. V. (2022). Pidhotovka andrahohiv do orhanizatsii osvitnoho protsesu zasobamy tekhnolohii dystantsiinoho navchannia [Preparation of andragogues for the organization of the educational process by means of distance learning technologies]. *Informatsiini tekhnolohii i zasoby navchannia [Information technologies and teaching aids]*, 92, 6, 198-218 [in Ukrainian].
- Sysoieva, S. O. (2011). *Interaktyvni tekhnolohii navchannia doroslykh [Interactive technologies for adult education]: navchalno-metodychnyi posib. NAPN Ukrainy, In-t pedahohichnoi osvity i osvity doroslykh*. Kyiv: VD «EKSMO» [in Ukrainian].

ROZHNOVA T.

University of Education Management, Kyiv, Ukraine

EXPERIMENTAL APPROACH TO MANAGEMENT OF PROFESSIONAL AND CREATIVE DEVELOPMENT OF FUTURE TEACHERS AND ANDRAGOGS: DOMESTIC AND GLOBAL EXPERIENCE

The theoretical principles of management of professional training of future teachers of the higher school and andragogues are substantiated; the peculiarities of the formation of their readiness for professional and creative development are revealed; the domestic and world experience of managing the professional training of future teachers of higher education and andragogues is highlighted; the specifics of the professional and creative development of a teacher and andragogue in modern conditions are characterized; the current state and prospects of managing the training of future higher school teachers and andragogues for professional and creative development in higher education institutions of Ukraine are outlined. It is noted that the training of future teachers of higher education and high-level andragogues is one of the important directions in modern education, which requires a comprehensive approach, which includes, first of all, balanced management of this process, enrichment of students with theoretical knowledge and practical skills, preparing them for professional and creative development. It is emphasized that the study of domestic and world experience in managing the professional and creative development of future teachers of higher education and andragogues is extremely relevant in modern European integration conditions. After all, the high-quality organization of the training of future teachers and andragogues is the key to the successful development of higher education and adult education, as it will ensure the continuity of the educational process throughout life, promotes the development of innovations in education, because thanks to the constant updating of training programs, future teachers and andragogues will be familiar with new technologies and approaches to learning, etc. Emphasis is placed on the fact that in the process of professional and creative self-development of future masters of teachers and andragogues, it is necessary to create conditions for the active and purposeful acquisition of professional competences, identification and development of creative abilities and personal potential of future masters of teachers and andragogues, providing applicants with tools and opportunities for independent research, experimentation, personal and professional self-improvement. Effective management of the professional and creative development of future masters-pedagogues and andragogues will make it possible to provide quality education for future generations.

Key words: *andragogue, teacher, higher education, innovative educational technology, master's degree, educational process, pedagogical interaction, professional and creative development, management.*

Стаття надійшла до редакції 01.10.2024 р.